

STM – Lääketiedon hyödyntämisen selvitys

Heikki Aatola & Anna Kojo

Lääkeasioiden uudistuksen koordinaatioryhmän
kokous 31.3.2022

CGI

Esittäytymisen & esityksen sisältö

Esityksen sisältö

01

Esittäytyminen

02

Selvityksen
taustatiedot

03

Keskeiset
tulokset ja
kehitystarpeet

04

Toimenpide-
ehdotukset

05

Kysymyksiä ja
keskustelua

Selvityksen taustatiedot

Selvityksen tavoite

- Tuotetaan selvitys kansallisesta lääkehoidon ja -huollon tiedon hyödyntämisen ja kansallisen tietopohjan nykyisestä sisällöstä sekä kehitteillä olevasta sisällöstä.
- Tunnistetaan tietopohjaan liittyviä kehittämistarpeita ja -suunnitelmia kansallisen ja alueellisen tason ohjauksen, valvonnan ja tiedolla johtamisen osalta.
- Tunnistetaan lääkehoidon ja -huollon indikaattoreihin liittyviä kehittämistarpeita ja ehdotuksia.

Tarkemmat tutkimuskysymykset

1. Minkälaista tietoa lääkehoidosta ja -huollosta tällä hetkellä kertyy ohjauksen, valvonnan ja tiedolla johtamisen käyttöön? Mihin tietovarantoihin tieto kertyy ja minkä tahojen hyödynnettävissä tai saavutettavissa se on?
2. Minkälaisia yhteenvetoja, rekisteri- tai tilastotietoa lääkehoidosta ja -huollosta julkaistaan? Miten tieto päivittyy tai kuinka usein sitä julkaistaan ja millä tavalla tieto on saavutettavissa eri käyttäjäryhmille?
3. Mitkä ovat lääkehoidon ja -huollon kansallisen tietopohjan nykyiset tai keskeiset puutteet ja kehittämistarpeet? Minkälaista kehittämistyötä tällä alueella on käynnissä ja minkälaisella aikataululla?
4. Minkälaisia toimia kansallisen tietopohjan kehittäminen edellyttäisi lääkehoidon ja -huollon tietojen osalta lähivuosina ja pitkällä tähtäimellä?
5. Mitä lääkehoidon ja -huollon indikaattoreita on tällä hetkellä käytettävissä?
6. Minkälaisia ja mille ensisijaisille käyttäjäryhmille lääkehoidon ja -huollon indikaattoreita tarvittaisiin tämän selvityksen eri näkökulmista tarkasteltuna (ohjaus, valvonta ja tiedolla johtaminen)?
7. Minkälaisia toimia lääkehoidon ja -huollon indikaattorien kehittäminen edellyttäisi lähivuosina ja pitkällä tähtäimellä?

Asiantuntijahaastattelut

- Yhteensä 26 haastateltua asiantuntijaa aikavälillä 30.11.2021–10.2.2022.
- Asiantuntijat edustavat 10 organisaatiota:
 - Eksote
 - Fimea
 - Helsingin yliopisto
 - HUS
 - Kela
 - Kuntaliitto
 - STM
 - THL
 - Vaasan shp
 - Valvira
- Haastatteluiden kesto 60-120 min / haastattelu.
- Haastattelut toteutettiin Teamsin välityksellä.

Keskeiset tulokset ja toimenpide- ehdotukset

Keskeiset tulokset nykyisen tietopohjan osalta

Tietopohjan kuvaus

Tietopohja on laaja ja runsas, mutta pirstaleinen.

Suuri osa tiedosta on avoimesti saatavilla (tai tietopyyntöjen kautta), korkealaatuista, säännöllisessä syklissä päivittyvää.

Tietopohjan osalta tunnistettu:

- Rekisterit 8 kpl*
- Tietokannat ja muut master-tiedot 14 kpl
- Tilastot 9 kpl
- Yhteenvedot 24 kpl
- Indikaattorit 7 kpl

Tietoa tuottavat useat toimijat:

- Keskeiset viranomaistuottajat Fimea, Kela, THL
- Myös useita kaupallisia toimijoita

Painopiste on reaktiivisten tietotuotteiden tuottamisessa.

Tiedon hyödyntäminen

Tietopohjaa hyödyntävät useat eri toimijat eri kontekstissa.

- Tietotarpeet ja käyttötapaukset eroavat toisistaan
- Osa tietotarpeista (esim. Hva-alueet) vasta muotoutumassa
- Vaatimukset mm. tiedon ajantasaisuudelle erilaiset

Tiedon hyödyntäjän täytyy osata etsiä tietoa useasta eri lähteestä ja tunnistettava tarkkaan tiedon erityispiirteet eri lähteissä.

Osa tietopohjasta saattaa jäädä hyödyntämättä, koska ei tunnisteta kaikkia mahdollisuuksia tai osata käsitellä ja yhdistellä tietoa riittävästi.

Käynnissä oleva kehitystyö

Tietopohjaa ja sen hyödyntämisen mahdollisuuksia kehitetään aktiivisesti tällä hetkellä.

- Kansallinen lääkityslista
- Lääketietovarannon selvitystyö
- Kansalliset ja alueelliset tiedolla johtamisen hankkeet ja projektit
- Viranomaisten järjestelmien uudistushankkeet

Osa tunnistetuista kehitystoimista vaikuttavat lääkehoitoa ja –huoltoa koskevan tiedon ja tietopohjan hyödyntämiseen, vaikka kehitystoimet eivät suoraan koske lääkehoitoa tai –huoltoa.

Keskeiset tulokset tietopohjan kehitystarpeiden osalta

Tahtotilan määrittely

Asiantuntijahaastatteluiden perusteella tällä hetkellä ei ole yhteisesti jaettua kansallista tahtotilaa ohjauksen, valvonnan ja tiedolla johtamisen suhteen.

Eri toimijat toteuttavat ohjausta, valvontaa ja tiedolla johtamista omista tarpeistaan ja velvollisuuksistaan käsin, mutta näkemys kokonaistilanteesta puuttuu.

Hva-alueiden osalta tahtotila on muotoutumassa ja sille on hyvä pohja olemassa sairaanhoitopiirien tekemän työn osalta.

Puuttuvan tietopohja

Sairaalalääkkeiden tietopohja (mm. kustannusten osalta)

Avohoidon tietopohjan eheys (mm. Reseptikeskuksen tietojen hyödyntäminen)

Potilaan ohjaus ja ottotiedot

Avohuollon lääkkeiden saatavuustiedot

Järjestelmä- ja teknologiakehitys

Integraatioiden ja / tai rajapintojen rajallinen hyödyntäminen

Elinkaarensa päässä olevat järjestelmät

Automaation rajallinen hyödyntäminen

Kehitystyötä on järjestelmien uudistamisen osalta käynnissä

Järjestelmäkehityksen lisäksi huomioitava osaamisen kehittäminen

Vaikuttavuus- ja kva-tieto

Vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustiedon puutteen tunnistivat lähes kaikki asiantuntijat, joita haastateltiin.

Vaikuttavuus- ja kva-tietoa kaivataan sekä kansallisella että alueellisella tasolla.

Vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustietoa kerätään ja hyödynnetään jo muualla.

Lääkehoidon vaaratilanteet

Lääkehoidon vaaratilanteiden osalta tietopohja ei ole eheä ja yhteismitallinen.

HaiPro-ilmoituksissa kuvaukset tapahtuneiden vaaratilanteiden laajuudesta vaihtelevat.

Lääkehoidon vaaratilanteita on pyritty ehkäisemään mm. Teknologian avulla alueellisesti, mutta kansallisella tasolla kokonaiskuva on haastava muodostaa.

Toimenpide-ehdotukset

Tahtotilan määrittely

Kansallisen tahtotilan määrittely yhteistyössä eri viranomaisten ja hva-alueiden kanssa.

Hva-alueiden osalta huomioitava, että ne tarvitsevat yksityiskohtaisempaa tietoa operatiivisen johtamisen ja toiminnan tueksi, mutta hva-alueiden pitäisi pystyä tarjoamaan kansallisen tason tarvitsemat tiedot normaalitoimintansa ja tiedonkeruunsa pohjalta.

Useita tapoja kerätä kva-tietoa

Kansallisten mittareiden määrittely yhteistyössä viranomaisten ja hva-alueiden kanssa.

Tietojen ja mittareiden osalta eteneminen rajattujen kohteiden ja kokeilujen kautta (esim. kansansairaudet, eniten lääkekustannuksia aiheuttavat sairaudet / lääkevalmisteet).

Mahdollista hyödyntää mm. PROM- ja PREM-tietoa sekä valmiita tieteelliseen tietoon pohjautuvia suosituksia sairauksien hoidossa.

Tietomalli vaaratilanteiden raportointiin

Lääkehoidon vaaratilanteita raportoidaan kiitettävästi.

Raportit eivät ole tietojen osalta yhteismitalliset, mikä vaikeuttaa ohjaamista ja valvontaa sekä kansallisen kokonaiskuvan muodostamista.

Teknologian hyödyntäminen

Selvityksen perusteella on tunnistettavissa ns. teknologiavelkaa esimerkiksi keskeisten järjestelmien osalta.

Järjestelmäkehityksen lisäksi tulisi tarkastella teknologian ja digitalisaation mahdollisuuksia laajemmin mm. Automaation, rajapintojen ja integraatioiden osalta.

Tarvitaan myös osaamisen kasvattamista esimerkiksi tietojen yhdistelyn ja analysoinnin osalta.

Lainsäädännön kehittäminen

Reseptikeskuksen tietojen täysimääräinen hyödyntäminen ei ole tällä hetkellä mahdollista.

Toisilain koetaan heikentävän tutkimusmahdollisuuksia.

Muita ehdotuksia

Potilaan ohjaus lääkehoidon toteutumisen osalta

Prosessimittarit indikaattorimittareiden tueksi

Lääkkeiden saatavuuden tilannekuvan kehittäminen

Lääkehoitojen kehityksen ennakointi

Kysymyksiä ja kommentteja

Kiitos!

Heikki Aatola, heikki.aatola@cgi.com
Anna Kojo, anna.kojo@cgi.com

cgi.com

CGI